

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

המזכירות הפדגוגית
אגף מורשת

בע"ה

אב תשע"ח (אוגוסט 2018)

לכבוד המפקחים,
מנהלי בתי הספר,
מורות ומורי התנ"ך
שלום רב!

חוזר מפמ"ר תנ"ך יסודי 1 – לקראת שנת הלימודים תשע"ט

לימוד תורה הוא מפגש עם דבר ה', לימוד תורה הוא גם מפגש עם נותן התורה, עם הקב"ה. מטרת היסוד של לימוד תורה היא לדבוק בה', "לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַמַּת בְּכָל דְרָכָיו וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ", אנו גם מתפללים בכל יום "וְיִהְיֶה עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ וְדַבְּקָ לָבְנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ", איננו מסתפקים בקיום המצוות אנו שואפים לדבקות הלב במצוות. כיצד ידבק האדם בקב"ה?

יותר מתשובה אחת ניתנה לשאלה זו במהלך הדורות, ואני רוצה להתמקד ברעיון אחד. הדרך להתקשר בה' היא על ידי מפגש של **האדם השלם** עם התורה, יסוד הלימוד הוא בשכל, אבל דבקות בה' מחייבת חיבור רב-תחומי. האדמו"ר מפאסצנה זצוק"ל הי"ד, כותב בהקדמתו לחובת התלמידים: "כִּי לֹא אֶת הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַתְּלָמִיד בְּלִבָּד אֶנּוּ מְחַפְּשִׁים עִתָּהּ, רַק אֶת כָּל הַתְּלָמִיד, אֶת הַנֶּפֶשׁ, רוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁל הַיֶּלֶד הַיִּשְׂרָאֵלִי אֶנּוּ מְחַפְּשִׁים לְקַשְּׁרוֹ בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל", בלשון החסידית של האדמו"ר מפאסצנה האדם השלם הוא נפש רוח ונשמה. בשפה הפסיכולוגית של פרופ' גרדנר ניתן לומר שהאדם השלם הוא כל האינטליגנציות של האדם (לשונית, לוגית-מתמטית, מרחבית, מוזיקאלית, תנועתית, בין-אישית, ותוך-אישית). בשפה החינוכית אנו עוסקים במיומנויות חשיבתיות, רגשיות וחברתיות. הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל כותב על עצם הגדרת האדם:

"אין צלם א-להים שורה באדם,

אלא אם כן חברו בו יחד

חכמת הראש וחכמת הלב".

נקודות המבט השונות שהצגנו משותפות בדבר אחד – האדם השלם הוא מעל ומעבר ליכולתו השכלית. אל לנו לצמצם את התלמיד ליכולותיו השכליות, עלינו לראות את התלמיד השלם העומד בפנינו, ועלינו לכוון את לימוד התורה למפגש עמוק עם התלמיד השלם.

ככל ששטח המגע בין התלמיד לבין התורה יתרחב, אזי הדבקות שלו בתורה ובנותן התורה תלך ותגבר. אנו עומדים בפתחה של שנה"ל תשע"ט, ואנו שואפים להתמקצע כמורים, ולקדם את תלמידינו בכל רבדי הלמידה – בלב ובדעת גם יחד, והסינרגיה שביניהם מובילה לשלמות המפגש עם התורה ועם הקב"ה.

תוכן

2	קישור למסמכי יסוד מעודכנים לתשע"ט
2	הדרכה
2	"לב לדעת" - למידה משמעותית והערכה משמעותית
2	רישום לקבוצת מייל
2	חברות לימוד
3	פיתוח מקצועי
3	מבחן ארצי בתורה
2	פורום להוראת ספר שמות
3	ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון) ויישום המלצותיה במערכת החינוך
4	תמונה ישראלית
4	תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה

קישור למסמכי יסוד מעודכנים לתשע"ט

[בקישור הבא](#) תמצאו את מסמכי היסוד:

- תכנית הלימודים
- מסמך מיומנויות
- משימות הערכה
- מדריכי תנ"ך ופרטי התקשרות

הדרכה

מדריכי התנ"ך בארץ מלווים בשנים האחרונות את התהליכים והשינויים המתרחשים בתוכנית הלימודים. אנא וודאו שהנכם יודעים מיהו המדריך באיזורכם וצרו איתו קשר בהקדם. [קישור](#).

"לב לדעת" - למידה משמעותית והערכה משמעותית

בשנה שעברה העמקנו את שילוב "לב לדעת" בלמידה, בהוראה בהערכה ובפיתוח מקצועי של המורים. הדבר בא לידי ביטוי בשיח בכיתה, וכן בפיתוח המקצועי של המורים, בעזרת השתלמות "לב לדעת" בתנ"ך. אנו מזכירים שעיקר מטרתנו היא הטמעת "לב לדעת" בהוראה בכיתה, מכיתה א' ועד י"ב. בשנה האחרונה הפעלנו שתי תכניות "היינו כחולמים" (בהובלת מכללת הרצוג) ו"צפנת פענח" (בשיתוף עם הספרייה הלאומית), התכניות ביטאו שילוב של חכמת הראש עם חכמת הלב. שתי התכניות ימשיכו בתשע"ט.

רישום לקבוצת מייל

אנו מבקשים מכל המורים להירשם לקבוצת המייל של מורי תנ"ך יסודי, כך נוכל לשמור על קשר ישיר עם כל אחד ואחת מכם. בעלי גימייל יירשמו דרך [הקישור](#), ואחרים יפנו למייל הבא: yesodi.tanach@gmail.com.

פורום להוראת ספר שמות

פתחנו פורום להוראת ספר שמות - [קישור](#).

חברות לימוד מאושרות

באתר "ללמוד וללמד" מופיעה [רשימת חוברות הלימוד והספרים](#) המאושרים להוראת תורה ונביא. משרד החינוך מבצע פיקוח ואכיפה כנגד בתי ספר שרוכשים ספרי לימוד לא מאושרים, ראו חוזר מנכ"ל [בקישור](#) הבא סעיף 16.

פיתוח מקצועי

בשנה"ל תשע"ט ייערכו אי"ה ההשתלמויות הבאות, חלקן ותיקות וחלקן חדשות. כל ההשתלמויות הן בהיקף של 30 שעות, הן מקוונות עם מפגש אחד פנים אל פנים. [קישור](#).

- השתלמות על כל אחד מחמישה חומשי תורה
- נביאים ראשונים – יהושע שופטים - **השתלמות חדשה**
- נביאים ראשונים – שמואל - **השתלמות חדשה**
- "לב לדעת" בהוראת תנ"ך
- מטלות ביצוע והערכה חלופית
- "ללמוד וללמד. באהבה" - הקניית מיומנויות תוך הלימוד בחומש - **השתלמות חדשה**
- "וכל העם רואים..." - אינפוגרפיקה בהוראת תנ"ך - **השתלמות חדשה**

מבחן ארצי בתורה

השנה, כמדי שנה, ייערך מבחן ארצי על ספר דברים לכיתות ו'. המבחן יתקיים ביום שלישי כ"ג באייר תשע"ט (28.5.2019). המבחן השנה ייערך על פרשות דברים – כי תבוא (פרק א' עד פרק כ"ט פסוק ח), והוא יתקיים במתכונת פנימית. שימו לב כי בהתאמה לתאריך המבחן, עלה מספר הפרקים ביחס לשנה הקודמת. הפרקים למבחן נקבעים על פי תכנית הלימודים השנתית, כך שקיום המבחן במועדו משמש **עוגן חשוב בתכנון הלמידה השנתי**. פרטים [בקישור](#).

בעקבות המבחן נערוך ביקורים במספר בתי ספר לדיון שנועד להפיק לקחים, לשים לב לנקודות החוזק ולנקודות המצריכות שיפור, ומה אנו כצוות הפיקוח יכול ללמוד מכם. אנו מציעים לכם מספר כלים בהם תוכלו להיעזר בהוראה:

1. באתר נמצאים מתווים מפורטים מעודכנים, והם מפרטים באלו פסוקים ותכנים יש להתמקד בכל פרק.
2. השתלמות להוראת חומש דברים אשר תיפתח בתחילת השנה (פרטים יעלו בקרוב באתר "ללמוד וללמד" – השתלמויות, וניתן יהיה להירשם דרך הקישור באתר).
3. פרום מורי כיתות ו' אשר ילווה את המורים בהוראת החומש לאורך השנה. ניתן להירשם באמצעות

[הקישור המצ"ב](#).

ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון) ויישום המלצותיה במערכת החינוך

משרד החינוך כולו ממשיך במדיניות יישום ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון). מטרת היישום הוא שכל תלמיד במערכת החינוך יכיר את הסיפור הישראלי השלם הכולל גם את העושר התרבותי, החברתי וההיסטורי של קהילות יהדות ספרד והמזרח. לקריאת הדו"ח כולו ראו [כאן](#). בלימודי תנ"ך הסיפור השלם הוא טבעי ומתבקש, אנו לומדים את העושר הגדול של פירושי חכמי ישראל ממזרח וממערב, מימי הביניים ועד לימינו אנו.

תמונה ישראלית

"תמונה ישראלית" הוא מיזם חדשני המעניק חוויות לימוד ייחודית, באמצעותו יכולים תלמידים לחוות עשרות אירועים מרכזיים שעיצבו את המדינה, לחקור אודותם ולהעמיק בהם. המיזם כולל שלושה חלקים:

1. ציר זמן מודפס המיועד לתלייה בבית הספר.
 2. אפליקציית מציאות רבודה, הניתנת להורדה לטלפון חכם ומיועדת לשימוש בקירבת ציר הזמן המודפס.
 3. אתר אינטרנט "70 שנה למדינה" המציע מידע נוסף להעמקה וכן פעילויות חינוכיות משלימות.
- משרד החינוך, בהובלת המזכירות הפדגוגית פיתח את המיזם "תמונה ישראלית" לרגל שנת ה-70 למדינה. המיזם נועד לשימוש בשנים הבאות, מזמינים את כולכם להשתמש ב"תמונה הישראלית", ליהנות ממנה, להרחיב ולהעמיק בנושאים רלוונטיים וגם לשלב אירועים נוספים בתוכה.

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תוכניות לימודים כולל את:

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.
 2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).
 3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.
- בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית. התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21. [קישור](#) לתיק תוכניות לימודים.

שנזכה להגדיל תורה ולהאחיבה

בברכה

יאיר ליברמן

הרב יהודה טרופר

מדריך ארצי בתנ"ך ליסודי

מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

העתקים:

הרב ד"ר אברהם ליפשיץ, ראש המינהל החמ"ד

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית

גב' דליה פניג, ס/יו"ר המזה"פ

הרב יובל אוליבסטון, ראש אשכול מורשת במזה"פ

הרב אוריאל עובדיה, מפ"א יסודי

גב' אתי סאסי, מנהלת האגף לחינוך יסודי

מר דויד גל, מנהל אגף בכיר א' - בחינות

מנהלי מחוזות

מחמ"דים

מדריכי תנ"ך